

Effektrapport av QuizRR på sex fabriker i Kina

Utförd av Raoul Wallenberg Institute 2017-2018

Publicerad 12 nov 2018

Beställare: Axfoundation

Läs hela rapporten på <https://axfoundation.se/wp-content/uploads/2018/11/QuizRR-Impact-Assessment.pdf>

Endast sammanfattning och rekommendationer finns översatta till svenska.

Översättning: Semantix

SAMMANFATTNING

Denna sammanfattning innehåller slutsatser och rekommendationer från en extern utvärdering av QuizRR Rights and Responsibilities, ett digitalt utbildningsverktyg för globala inköpare och leverantörer som syftar till att stärka kunskapen om rättigheter och ansvar på fabriker i Asien genom en serie specialanpassade utbildningsfilmer med åtföljande frågeserier. Utvärderingen gäller QuizRR:s relevans och effektivitet på de utvalda fabriker i Kina där utbildningsmodulen "Rights and Responsibilities" (nedan QuizRR RR) användes under 2015-2017. Utvärderingen pågick från augusti 2017 till februari 2018 och bestod av intervjuer med sex fabriker i Kina, åtta svenska märken/köpare som använder QuizRR RR, liksom övriga representanter för QuizRR:s partner, viktiga internationella märken/företag med produktion i Kina, branschorganisationer, organisationer för arbetstagarättigheter och liknande, samt fackföreningar.

Utvärderingsrapporten ger en extern och oberoende bedömning av den övergripande logiken, relevansen, styrkorna och svagheter för QuizRR:s strategi och arbetsmetoder i Kina, baserat på kvalitativa intervjuer, intryck från olika parter och utvärderarnas egen erfarenhet och expertis på området i Kina. Utvärderingens begränsningar och metodologiska utmaningar gör att fynden ska betraktas som preliminära och inte nödvändigtvis är representativa för QuizRR:s bredare resultat i kinesiska fabriker (eller annorstädes). För en komplett bedömning av QuizRR:s resultat med avseende på stärkt kunskap, nya beteendemönster, bättre arbetsplatsförhållanden, bättre dialog på arbetsplatsen, långvarigare personal, ökad produktivitet osv. skulle det krävas mer djupgående och långsiktigare undersökningar.

Relevans och effektivitet

- Konceptet och idén bakom QuizRR uppfyller tydligt en växande efterfrågan på verktyg "beyond audit" för kapacitetsbyggande i fabriker. Eftersom det politiska utrymmet och möjligheten att stödja oberoende fackföreningar och lokala arbetsrättsorganisationer minskat i Kina på senare år, erbjuder QuizRR dessutom ett pragmatiskt och genomförbart utbildningsalternativ åt företag som vill stärka kunskapen om och respekten för arbetstagares

rättigheter hos kinesiska leverantörer. Det finns även ett behov av interaktiv, skalbar och kontinuerlig utbildning med ett innehåll som är anpassat till olika länders juridiska system och finns på olika språk. QuizRR är därför ett attraktivt alternativ för många köpare — i synnerhet medelstora företag med begränsad kapacitet till internutbildning.

- QuizRR:s utbildningsmetoder uppskattades mycket av de intervjuade. Exempel på de positiva effekter av QuizRR som noterades var större kunskap om mammaledighet, arbetskontrakt, socialförsäkringar och personlig skyddsutrustning (PPE). Fynden tyder på att QuizRR genererat eller bidragit till större medvetenhet och nya rutiner, i synnerhet i frågor som rör hälsa och säkerhet.
- Trots det stora antal utbildningstillfällen och resultat som syns i QuizRR:s statistik begränsas dock siffrornas relevans och utbildningens effektivitet av fabrikernas verklighet och de olika målgruppernas behov och intressen. En sådan verklighet, och en svaghet med QuizRR:s system, är risken för fusk med de otillförlitliga data och den bristande mätbarhet detta leder till.
- Ett viktigt fynd är att ingen fabrik i utvärderingen institutionaliserat QuizRR-utbildningen eller använt den på ett systematiskt sätt. Även om intervjuerna visar på positiva resultat för frågor som rör hälsa och säkerhet är det mer tveksamt om QuizRR-utbildningen genererat eller bidragit till resultat inom de mer komplexa människorätsfrågorna, utöver ren efterlevnad med kinesiska lagar och regelverk. Utvärderarna ser inga tecken på att QuizRR-utbildningen skapat en stark och kollektiv medvetenhet eller påtryckningar av det slag som krävs för att producera sådana förändringar. Intervjuer på fabrikerna tyder snarare på att QuizRR-utbildningen resulterat i större förståelse, acceptans och uppskattning för existerande regler, ledarskap och normer i fabriken. Utvärderarna ser flera orsaker till detta, som har att göra med både QuizRR-utbildningens innehåll och metodik samt den kinesiska kontexten;
- Utvärderarna ser alltså en stor klyfta mellan å ena sidan QuizRR:s målsättningar och anspråk och å andra sidan vad QuizRR realistiskt förmår leverera och åstadkomma i den kinesiska kontexten. I relation till detta ser utvärderarna en risk för att QuizRR kan komma att fungera mer som ett verktyg för företagen att “mäta och kommunicera” framsteg baserat på antal utbildningstillfällen, snarare än som ett verktyg för att stärka kunskapen om mänskliga rättigheter och bättre arbetsvillkor hos arbetstagarna. I sammanhanget bör noteras att de sex fabrikerna i utvärderingen endast kört QuizRR RR-utbildningen under en kortare tid (1-3 år) och att ingen av dem kört utbildning med modulen QuizRR Worker Engagement (som är mer fokuserad på arbetsplatsdialog och liknande rättigheter);
- Många märken förväntar sig att fabrikerna ska köpa in och ta ägarskap över QuizRR, och att de ska vara villiga att uppbära hela eller en del av kostnaderna för QuizRR inom en snar framtid. En majoritet av de fabriker som intervjuats för utvärderingen uppgav dock att de

endast skulle vara intresserade av detta om köparna kunde erbjuda bättre affärsfördelar¹. Detta utgör ett dilemma för QuizRR och många små och medelstora svenska företag i Kina. Företagens begränsade inflytande över fabriker gör det svårt för dem att ställa krav, i synnerhet om det skulle innebära extra rutiner och kostnader. Dilemmat väcker även bredare frågor som rör QuizRR:s produkt erbjudande och affärsmodell.

- Slutsatsen blir att samtliga parter bör ha mer realistiska förväntningar på vad QuizRR kan åstadkomma i en komplex miljö som Kina, och att QuizRR bör vara mer diskreta och realistiska med vad man lovar att leverera.

Rekommendationer

För att göra QuizRR mer relevant och effektivt i Kina rekommenderar utvärderingsgruppen följande:

- Att man formulerar ett realistiskt och människorättsbaserat ramverk för förändringsteori och resultat, inklusive en detaljerad beskrivning av hur och varför den avsedda förändringen förväntas ske i den kinesiska kontexten.
- Att man tar fram baslinjer och utbildningsplaner för samtliga fabriker. QuizRR har nyligen förbättrat rutinerna för implementering och uppföljning av utbildningen, med frågor för baslinje, utbildningsplaner och teknisk support. Dessa rutiner användes dock inte på de fabriker som ingick i utvärderingen. Vikten av sådana utbildningsplaner och baslinjer är en viktig lärdom från QuizRR:s pilotfas i Kina;
- Att man utvecklar mer anpassad och tillgänglig utbildning och incitament som tar hänsyn till särskilda behov och intressen hos olika målgrupper, inklusive kvinnor, migrantarbetare och personal på olika nivåer i leverantörens fabrik. Det partnerskap som QuizRR på senare tid utvecklat med CSR CCR är ett bra exempel på en sådan mer anpassad utbildning, som tillgodoser specifika behov och levereras i samarbete med en relevant lokal organisation. QuizRR bör även göras i en app eller annan riktig onlineversion, och konkreta incitament att använda QuizRR bör finnas för både arbetstagare och fabriksägare, inklusive ersättning för tid och input;
- Slutligen bör nästa generation av verktyg och initiativ för kapacitetsuppbyggnad “beyond audit” fundera på hur man ska gå från ökad medvetenhet till “aktualisering av rättigheter”. På många fabriker i Kina är inte det grundläggande problemet att personalen är omedvetna om sina rättigheter utan att de inte kommer i åtnjutande av dem eller kan omsätta dem i praktiken. Modulen QuizRR WE inriktar sig på detta, men den ingick dock inte i den bedömning som här gjorts.

¹ Fem av de sex fabriker i utvärderingen har dock anmält sig för att fortsätta använda QuizRR under ännu en 2-årsperiod, med delade kostnader.

